

Тема: Головні образи роману «Айвенго»

Мета: розвиток компетентностей

предметних і комунікативних: знання і розуміння сюжету роману «Айвенго»; уміння усвідомлено читати і сприймати на слух текст твору, відповідати на запитання за змістом тексту / медіатексту, стисло або вибірково переказувати прочитане та / або почуте, формулювати питання для уточнення змісту; характеризувати головні образи роману, висловлювати своє ставлення до зображених у творі людей, подій, ситуацій, явищ тощо;

ключових: розвиток уміння визначати головну і другорядну інформацію в тексті / медіатексті; формування умінь візуалізувати враження від почутого та/або прочитаного художнього тексту / медіатексту, коментувати та інтерпретувати художній текст; співвідносити зміст сприйнятого художнього тексту / медіатексту з історичним і культурним контекстом; проєктувати власний життєвий досвід на описані у творі життєві ситуації.

Обладнання: підручники, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

*Не знаю читання більш захоплюючого, аніж твори Вальтера Скотта.
Я всі романи його прочитав не менше п'ятдесяти разів.
Дж. Г. Байрон*

Зміст уроку

I. Актуалізація знань

Хвилинка творчості. Учнівські розповіді про подальшу долю героїв роману (один із героїв), за вибором учня (від автора, від особи персонажа). Повідомлення про середньовічні закони та звичаї.

II. Мотивація навчальної діяльності

Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми.

Робота з епіграфом. Дж. Г. Байрон – сучасник і літературний суперник В. Скотта. Якою є його оцінка творчості Скотта, на чому наголошує Байрон?

Англійський письменник В. Теккерей згадував, що під час перебування в пансіонаті для хлопчиків читав щодня за першої можливості «хоч пів сторінки доброго Вальтера Скотта». Він писав: «Хлопчаки мого віку були особливо щасливими, натрапивши на ці чудові книги за тої неповторної пори, коли могли найбільше насолоджуватися ними! О! З яким захватом я згадую ті світлі дні й вільні години, коли Клаверхауз чи Айвенго були моїми товаришами... Чарівні, захоплюючі, незабутні романи! Романи смачні, соковиті й солодкі, як пиріжки з малиновим варенням і квітучі дні юності!»

Оскільки письменники ставляться до своїх літературних побратимів більш прискіпливо, ніж критики, тим почесніше заслужити такі відгуки. Спробуємо і ми розкрити секрети майстерності «шотландського чарівника», вияснити, чим його персонажі захоплюють читачів протягом кількох століть.

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу

Презентація історичного роману В. Скотта «Айвенго» від А. Химинець:
https://drive.google.com/file/d/1h9RwhFbdzfXukdwdn3l44dIwOcJzeN4r/view?usp=drive_link

Розповідь учителя з елементами евристичної бесіди.

– Пригадайте, яка історична подія покладена в основу сюжету роману.

Політичний конфлікт часу – міжособні суперечки короля Річарда з принцом Джоном, ускладнений намаганнями норманських баронів зберегти свої привілеї та свою незалежність від королівської влади та опором шотландської знаті. Проявляються і національний та релігійний конфлікти: утиски саксів норманами-завойовниками, зневага до євреїв та мусульман та їхнє пограбування та фізичне знищення. Дія роману «Айвенго», як ми з'ясували на попередньому уроці, набуває динаміки і драматизму вже з перших розділів. Використовуючи історичний сюжет, письменник подає широку картину життя Англії XII століття. Письменник вибудував систему образів відповідно до цього художнього завдання.

– Навколо яких осіб розгортаються основні події роману? (Айвенго та короля Річарда.)

– Доля яких персонажів показана у зв'язку з цими сюжетним лініями? (Седрика Сакса, Локслі, Ісаака та Ребеки.)

Отже, ми бачимо, що в романі є розгалужений сюжет, центральна сюжетна лінія, кілька паралельних і другорядних. Сюжет формується на основі мотивів різного змісту й характеру. Давайте з'ясуємо, які мотиви рухають різні сюжетні лінії.

– Що мотивує Айвенго, позбавленого не лише спадщини, а й усього (нареченої, честі, маєтків), повернутися на батьківщину? Які з пригод Айвенго вам запам'яталися найбільше?

– Який мотив розвиває сюжетну лінію повернення короля Річарда?

Наступна сюжетна лінія – це історія красуні-єврейки Ребеки та її батька, яка дозволяє автору розкрити епоху середньовіччя з його забобонами й жорстокими звичаями, засудити релігійну й національну нетерпимість.

– Який мотив рухає історію Ребеки та пов'язує її з сюжетною лінією Айвенго?

Четвертий мотив має фольклорне походження, він запозичений Вальтером Скоттом із англійських балад про Робіна Гуда, введеного в романі під ім'ям Локслі. Його суть – це помста шляхетного розбійника несправедливим представникам знаті, влади, церкви за народні страждання. Це мотив волі та непокори, бунту проти несправедливості.

– Сюжетна лінія ще якого персонажа пов'язана з мотивом волі, відстоювання національних цінностей?

– Хто з персонажів діє переодягненим, під чужим іменем? З якою метою?

– З якими персонажами пов'язаний прийом «любовного трикутника», тобто суперництва за почуття, руку та серце?

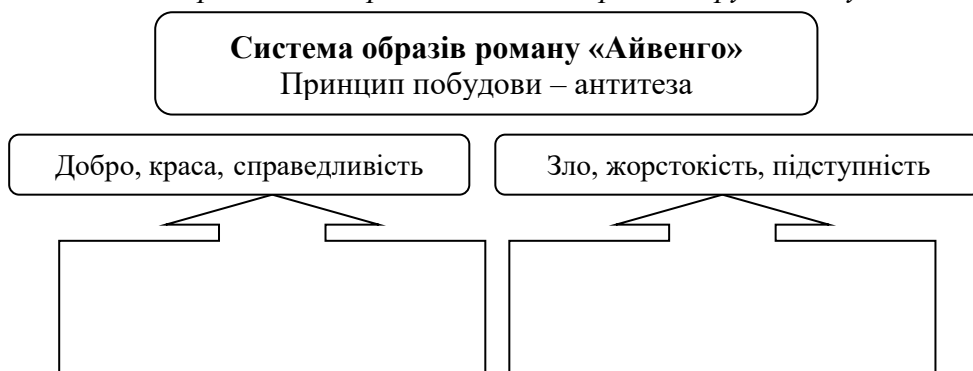
– Хто з героїв та героїнь твору переживає таємне кохання? Як воно проявляється?

– З якими персонажами пов'язаний традиційний для пригодницького роману мотив полону, викрадення, нападу розбійників?

IV. Формування знань, умінь, навичок, компетенцій

Робота з художнім текстом. Аналіз епізоду «Штурм замку». Розділ XXIX, с. 54–58 підручника.

- Чому частину історії про штурм замку ми дізнаємося від Ребеки?
  - Як полонені Айвенго та Ребека дізнаються про напад на замок?
  - Хто брав участь у штурмі з боку саксів? Хто очолив загін для вирішального штурму?
  - Як захищалися нормани? Чим закінчився цей бій?
  - Як ви гадаєте, чому Бріан де Буагільбер не погодився на пропозицію Моріса де Брасі видати полонених, і таким чином врятуватися?
  - Який план штурму обрав Чорний Лицар?
  - Як остаточно був зруйнований замок Фрон де Бефа?
  - Хто така Ульріка? Яка її роль під час штурму? Чому вона влаштувала пожежу?
  - Яку ідею втілює цей образ? (Трагедію саксів, їхню незмогу захистити споконвічні права і незалежність.)
  - Яка роль епізоду штурму замку в побудові роману? (Кульмінація.)
- Інтерактивна вправа. Розподіл героїв твору на два умовних табори.*

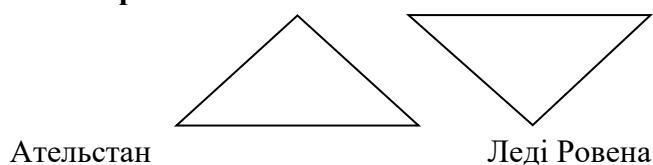

Варіанти виконання: 1. Кожен учень витягує картку з іменем героя, обирає йому місце, мотивує розподіл, вивішує картку на плакаті біля дошки. 2. Учні роблять відповідні записи в зошитах / робочих аркушах. 3. Виконання вправи онлайн: <https://learningapps.org/display?v=pvigvov4j24>

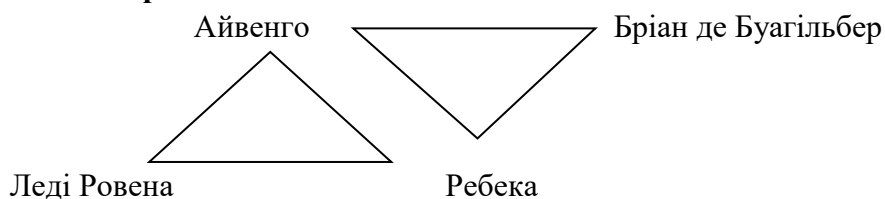
V. Закріплення матеріалу, узагальнення та корекція знань

Створення опорних схем про взаємозв'язки персонажів «Любовні трикутники».

1 варіант. Айвенго Моріс де Брасі

2 варіант.

Висновок. Письменник ускладнює та заплує романтичну любовну інтригу, щоб посилити динамізм сюжету і глибше розкрити характери персонажів.

Заповнення узагальнювальної таблиці (в групах, обмін результатами) «Хід історії та доля людини».

Персонаж твору	Основні сюжетні теми і мотиви	Як історія впливає на його долю?	Як він сам змінює хід історії?
Король Річард			
Айвенго			
Седрік Сакс			
Леді Ровена			

VI. Підбиття підсумків

Вільна думка. Які історичні та житейські уроки нам подає роман «Айвенго»?

Працюємо вдома

1. Перечитайте наступну частину пригод Айвенго (с. 59–65 підручника).
2. Заповніть профіль у соцмережі одного з персонажів твору (за власним вибором).
3. Доберіть із тексту роману цитати, необхідні для характеристики образу Айвенго.